

N1 22.01.2023.

Kako građani mogu kazniti dućane koji su neopravdano povećali cijene namirnica?

[Biznis](#) Autor: Tanja Gojsilović 22. sij 2023 17:55

Podijeli :

Izvor: Wavebreak / Profimedia / ilustracija

Nakon uvođenja eura cijene gotovo svega su skočile. Skuplja nam je hrana, frizerske i pedikerske usluge, masaže, odlazak u kafić i restoran. Vlada se obračunava s poslovnim subjektima i traži od njih da cijene vrate na one razine od prije 1. siječnja, oni odgovaraju da su im porasli određeni troškovi - a teret poskupljenja u konačnici pada na leđa građana.

Iz Hrvatske udruge za [zaštitu potrošača](#) kažu nam da cijene nisu povećane zbog zaokruživanja već zato jer trgovci to – mogu. “Prema pravilima EU, kapitalist može povećati svoju cijenu kako želi i dok god je netko želi platiti.”

Iz ove udruge naglašavaju da je Ministarstvo gospodarstva prema projektu “Tajni kupac” propisalo da potrošačke udruge samo kontroliraju jesu li trgovci dobro preračunali cijene. “Cijene se moraju dijeliti odnosno množiti s brojem 7,53450. Ako je matematički zbroj ispravan, sve je u redu.”

Ističu da je sasvim druga stvar “jesu li cijene opravdano ili neopravdano povećane, odnosno jesu li povećane zato jer to trgovac može raditi ili su povećane zato što ima povećane troškove, a predsjednik Vlade RH tvrdi da se ti troškovi od Nove godine nisu povećali”.

Kupujte gdje je povoljnije

“Nažalost, za sada nema pozitivnog pomaka u korist potrošača”, dodaju iz udruge.

Mogu li trgovci biti sankcionirani za [podizanje cijena](#)? “U Zakonu o zaštiti potrošača nismo primjetili da su za povećanje cijena propisane kazne, ali najveća kazna bi bila ako bi se građani sami odrekli takvih trgovina i kupovali na mjestima koja imaju povoljnije i niže

cijene. Ako građani potrošači u ovom slučaju ne sudjeluju zajedno s Vladom RH onda od toga neće biti ništa.”

Tako je savjetovao i [guverner HNB-a Boris Vujčić](#) prije malo više od godinu dana kada su predstavljene smjernice za prilagodbu gospodarstva u procesu zamjene hrvatske kune eurom.

“Tamo gdje ima konkurencije, odite kod onih koji ne dižu cijene, to je najbolja zaštita. Tamo gdje je konkurencija, ne treba intervencija države. Intervencija je opravdana samo tamo gdje nema konkurencije”, [rekao je tada Vujčić](#) pa dodao:

“Ako vidite da vam netko drugi diže cijene, odite kod nekog drugog, netko drugi neće... Oдите, birajte one koji vam nude niže cijene, to je najbolja zaštita od rasta cijena.”

Ista trgovina, različita država i različite cijene

Jedno od pitanja o kojemu se dosta raspravljalo nakon uvođenja eura jest i kako je moguće da je u istim trgovinama cijena istih proizvoda u različitim državama – različita. Konkretno se radi o [trgovačkom lancu Lidl](#), a usporedba cijena pokazala je da je dobar dio proizvoda u Sloveniji jeftiniji nego u Hrvatskoj, unatoč tome što je u Hrvatskoj na prilično širok spektar osnovnih prehrambenih proizvoda stopa PDV-a snižena na 5%, dok je u Sloveniji stopa PDV-a na te proizvode 9,5%.

Iz Lidla su nam rekli da ovaj fenomen nije povezan s uvođenjem eura. “Na formiranje cijena u nekoj zemlji utječu mnogobrojni čimbenici, od iznosa stope PDV-a, trošarina, troškova analiza proizvoda, logističkih troškova i sl.”, navode iz Lidla.

Loic VENANCE / AFP

Dodaju da su i benzin i dizel jeftiniji u Sloveniji, što čini razliku u logističkim troškovima. Ističu da na cijenu utječe i razvedenost zemlje. “Hrvatska je značajno razvedenija od Slovenije, transportno je zahtjevnija zbog specifičnog geografskog oblika te logistika uključuje i otoke, što je dodatan izazov.”

“Odgovornost je na trgovačkom lancu”

Iz Potrošačkog centra Rijeka također su nam komentirali ove razlike u [cijenama](#). “Zbog uređenog tržišta i poštene poslovne prakse trgovci sami reguliraju optimalne cijene”, ističu.

“Zbog neučinkovite pravne države trgovcima se isplati biti u prekršaju, kad bi trgovačka marža bila glavni uzrok visokih cijena, lako bi se tržište dovelo u regularno stanje. Kod nas je

veliki problem malo tržište u kojem taj nedostatak trgovci rješavaju visokim cijenama. Brza prilagodba aparata na euro kovanice i lakša manipulacija s malim iznosima eura mogli bi biti bitni razlozi nezakonite konverzije cijena iz kuna u euro”, dodaju.

U Potrošačkom centru Rijeka smatraju da je odgovornost za različite cijene u istim trgovinama u različitim državama upravo na trgovačkim lancima. “Pokušava se odgovornost prebaciti na druge u lancu, međutim vidimo da su rasle cijene proizvoda dobavljača i cijene trgovačkih proizvoda.”

A što mogu potrošači napraviti u ovoj situaciji? Opet se vraćamo na savjet guvernera HNB-a iz prošle godine.

“Potrošač može kupiti gdje je manja cijena, izabrati uređeno tržište i odlučiti se na bojkot pohlepe i nepoštenih trgovačkih prakse udruženih trgovaca”, kažu iz Potrošačkog centra Rijeka za NI.

Što o tome kaže AZTN?

Mnogi zbog ove situacije smatraju da treba reagirati i Agencija za tržišno natjecanje (AZTN) koju smo upitali za reakciju.

“AZTN se u okviru svoje nadležnosti nije bavio analizom cijena koju spominjete”, rekli su nam pa dodali:

“Naime, AZTN sukladno svojoj nadležnosti cijene i promjene u cijenama proučava samo ako je do promjene cijena došlo uslijed zabranjenog sporazuma između poduzetnika koji su međusobni konkurenti (kartel) ili uslijed zabranjenog postupanja poduzetnika u vladajućem položaju, primjerice putem prekomjernih cijena ili predatorskih cijena.”

Dodaju da će reagirati ako utvrde indicije o mogućem dogovoru o cijenama između poduzetnika. AZTN navodi da se je čest slučaj da najprije jedan poduzetnik podigne cijene, a onda taj korak slijede i drugi, ali bez dogovora. Ističu da se to naziva paralelizam u postupanju te da to nije zabranjeno.

“AZTN u 2023. nije zaprimio niti jednu predstavku u vezi s prodajom poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda krajnjim potrošačima po cijeni nižoj od nabavne cijene s PDV-om pa u tom smislu i nije proveden ciljani nadzor nad nekim od maloprodajnih trgovačkih lanaca.

Međutim, u okviru redovnog poslovanja i u skladu s planom rada, AZTN stalno provodi ispitivanje usklađenosti ugovora i načina poslovanja kupaca-trgovaca u maloprodaji s njihovim dobavljačima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s odredbama ZNTP-a, koja po svojoj prirodi nisu u izravnoj vezi s uvođenjem eura kao službene valute u RH”, rekli su nam iz AZTN-a.

Potrošač ne smije biti u nepovoljnijem položaju

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja je uspostavilo središnji portal za potrošače koji smo također kontaktirali zbog ove problematike. Oni nam navode da “potrošač zbog

preračunavanja ne smije biti u financijski nepovoljnijem položaju nego što bi bio da [euro nije uveden](#)“.

“Osim toga, izrijeком je zabranjeno pri uvođenju eura povećati cijenu robe ili usluge prema potrošačima bez opravdanog razloga poslovnim subjektima”, ističu.

Objasnili su i što se to točno smatra nepoštenom trgovačkom praksom te kakve su novčane kazne predviđene u toj situaciji.

Dubravka Petric/PIXSELL/ilustracija

“Ako se utvrdi da je poslovni subjekt neopravdano podignuo cijenu svojom poslovnom odlukom koju je donio s namjerom da poveća svoju profitnu maržu koristeći situaciju u kojoj je kupcima privremeno smanjena sposobnost objektivnog vrednovanja cijene u euru u odnosu na ranije cijene u kuni njegova je poslovna praksa nepoštena.

Takvim postupanjem se krše načela zaštite potrošača i načela zabrane neopravdanog povećanja cijena koji su utvrđeni Zakonom o uvođenju eura i postupa se protivno zabrani nepoštenih poslovnih praksi utvrđenoj u članku 33. Zakona o zaštiti potrošača i razrađenoj u člancima 34. do 38. za što je propisan i prekršaj u članku 149. stavku 1. točki 49. navedenog Zakona. Maksimalna kazna sukladno Zakonu o zaštiti potrošača je 26.540 eura za poslovne subjekte (trgovce), a za fizičke osobe, obrtnike, kazne iznose do maksimalno 1.990 eura”, rekli su za N1.